

НАПРЯМ 5. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Баранцев Я. А.
студент III курсу
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ НА УРОКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У зв'язку з реформуванням системи освіти в Україні спостерігаємо перехід до принципово іншого, аніж раніше, компетентнісного підходу до процесу навчання, що відповідає засадам євроінтеграційного курсу зовнішньої політики нашої держави, а також перегукується з ідейним змістом Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. Одним з інструментів реалізації цього підходу є наскрізні змістові лінії, які Міністерство освіти і науки України визначає як «засіб інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів» [2]. Усього виокремлюють сім ліній: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» [там само]. Кожна з цих ліній покликана сформувати в учнів цілісну систему знань, умінь і навичок у конкретних суспільно значущих сферах діяльності. Водночас проблема реалізації наскрізних змістових ліній на уроках французької мови (ФМ) в ЗЗСО попри її актуальність залишається невирешеною.

Питанню вивчення та реалізації наскрізних змістових ліній на уроках іноземних мов присвятили роботи О. Любченко, М. Шкода, В. Пантелєєва й ін. Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко та ін. розробили посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» для учнів основної та старшої школи [1]. Європейський експертний центр у сфері освіти для демократичного громадянства, прав людини та міжкультурного порозуміння «Європейський центр імені Вергеланда» запропонував методичні рекомендації для розвитку соціальної

та громадянської компетентності на уроках англійської мови в межах наскрізної змістової лінії «громадянська відповідальність». Т. В. Гільберг, А. І. Довгань, С. Л. Капіруліна та ін. розробили навчально-методичний посібник з основ споживчих знань для ЗЗСО. Вагомий внесок на шляху імплементації наскрізних змістових ліній становить навчальний посібник з цифрового громадянства й безпеки «Обачність. Пильність. Захист. Ввічливість. Сміливість». Актуальним залишається питання можливості комплексної реалізації наскрізних змістових ліній на уроках ФМ в ЗЗСО.

Мета дослідження – запропонувати завдання для комплексної реалізації наскрізних змістових ліній на уроках ФМ в ЗЗСО. Для досягнення поставленої мети розв’язано такі завдання:

1) надати приклади завдань для учнів 5–8 класів ЗЗСО для розвитку комунікативних умінь у контексті формування ключових і загальнопредметних компетентностей;

2) уточнити способи формулювання інструкції до таких завдань.

Зупинимося на окремих змістових лініях. На нашу думку, реалізувати наскрізну змістову лінію «Екологічна безпека та сталий розвиток» можна за допомогою використання проєктних технологій. Учням 5 класу ЗЗСО в межах вивчення тем «Природа», «Рідне місто/село» варто запропонувати створити проєкт щодо покращення екологічної ситуації свого регіону. Для цього вважаємо за доцільне розподілити учнів на групи та попросити їх створити плакат на тему «*Tri des déchets*», де будуть зображені контейнери для відповідного типу відходів: скло, пластик, папір. Кожен рядок повинен містити назви вжитих предметів, що потрібно розподілити, а також факти французькою мовою, які підтверджують користь від переробки для екологічної ситуації (порятунок дерев, заощадження електроенергії тощо). Перед уроком варто заздалегідь підготувати аркуші формату А3, кольоровий папір, клей, інший декоративний матеріал. Завдання-інструкція матиме такий вигляд: «*Projet. Connaissez-vous les avantages du tri des déchets ? Nous vous proposons de faire un projet en groupe. Il faut écrire sur une feuille de papier les types de recyclage et les déchets qu'on peut mettre dans une des poubelles (la verte pour du verre, la bleue pour du papier, la jaune pour les matières plastiques, etc.). Donnez l'information sur les bienfaits du tri sélectif pour la nature*». Пропонуємо такі критерії оцінювання: повнота розкриття теми, кількість використаних лексичних одиниць, оригінальність ідей, якість оформлення. Це завдання допоможе учням сформувати екологічну свідомість, навички дбайливого ставлення до довкілля й знання про сортування та вторинну переробку. Для підвищення ефективності завдання доречно застосувати метод Placemat.

На базі навчальної програми для 6 класу ЗЗСО можна реалізувати наскрізну змістову лінію «Громадянська відповідальність» у межах теми «Шкільне життя». Уважаємо, що ефективними є завдання, розраховані на групову форму роботи, адже так учні відчуватимуть особисту відповідальність за успіх всієї команди. Як і в попередньому прикладі, школярі можуть обговорити та зібрати 7–10 ідей щодо того, яким вони бачать своє шкільне середовище та що хотіли б змінити або в чому вбачають перспективу подальшого розвитку. Головною умовою успішного виконання завдання є участь усіх в обговоренні, що можливо забезпечити за допомогою аркуша з переліком думок, який учні заповнюють по черзі. Наприкінці передбачено можливість обговорити занотовані пропозиції та шляхи вирішення ймовірних питань. Приклад інструкції до завдання: *«Discussion. Comment vous sentez-vous à l'école ? Quels sont les aspects que vous en aimez le plus ? Que voudriez-vous y changer ? Tâchez de vous diviser en quelques groupes et de discuter ces questions. Il faut que chaque élève propose au moins une idée».*

Під час розгляду теми «Я, моя родина, мої друзі» учням 7 класу ЗЗСО можна запропонувати письмову роботу на тему *«Moyens de prévention des maladies»*. Такий спосіб реалізації змістової лінії «Здоров'я і безпека» має на меті розвиток в учнів умінь письма, до яких, зокрема, належить вміння будувати тексти відповідно до правил ФМ, забезпечувати їхню цілісність і зв'язність, оформлювати власне висловлення відповідно до стилю та жанру, а також уміння композиційно правильно будувати текст [4, с. 4]. Творчу роботу радимо пропонувати і як домашнє завдання, і як засіб контролю рівня сформованості компетентності в письмі. Учителю оцінює результати написання творів і коментує проблемні моменти, які вдалося виявити. Важливо правильно пояснити учням зміст завдання, для чого можна скористатися такою інструкцією: *«Par écrit. Savez-vous quels sont les moyens de garder sa santé et de prévenir les maladies saisonnières ? En avez-vous entendu parler à l'école ? Essayez de résumer toutes les idées en rédigeant un texte pour un journal local».* Можна також уточнити орієнтовний обсяг (*«environ 100 mots»*), водночас ми не вважаємо за доцільне обмежувати учнів конкретною кількістю слів. Для зняття лексичних труднощів пропонуємо надавати інструкцію разом із переліком слів і висловів для принагідного вживання, наприклад: *soigner sa santé, être en bonne forme physique, manger les produits nourrissants, prévenir une maladie, bien dormir* тощо.

Наскрізна змістова лінія «Підприємливість і фінансова грамотність» може бути представлена в процесі вивчення теми «Стиль життя» у 8 класі ЗЗСО. Методично виправданим засобом формування франкомовної комунікативної компетентності є практична (творча) робота, яку учні

виконують упродовж певного відрізка часу. Така робота має назву «*Analyse de la consommation personnelle du point de vue de la rationalité*» [3] та містить тижневий розрахунок витрат коштів на покупку продуктів, комірне, особисті потреби. Мета такого виду діяльності полягає у формуванні не лише франкомовних лексико-граматичних і мовленнєвих навичок, але й навичок раціонального користування грошима, що безпосередньо пов'язано зі знаннями з економіки. Наприкінці укладеного переліку діти зможуть занотувати висновки та поради щодо того, як надалі ефективно планувати свій бюджет. Інструкцію до завдання пропонуємо оформити в такий спосіб: «*Travail pratique. Savez-vous bien régler vos dépenses ? Pour vérifier cela, nous vous proposons de rédiger une liste de vos achats et dépenses (eau, gaz, électricité, loisirs, etc.) pendant une semaine. À la fin vous pouvez donner quelques idées sur les moyens possibles de changer vos habitudes de consommation*».

Отже, наскрізні змістові лінії на уроках ФМ в ЗЗСО можна реалізувати за допомогою проєктних технологій і творчих завдань, метою яких є не лише формування франкомовної комунікативної компетентності в учнів, але й розвиток у них умінь застосовувати систематизовані знання на практиці.

За подальше завдання вважаємо створення комплексу вправ для впровадження наскрізних змістових ліній на уроках ФМ в ЗЗСО відповідно до чинних навчальних програм.

Список літератури:

1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа). – К. : Видавництво «Алатон», 2017. – 376 с.
2. Наскрізні змістові лінії. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/naskrizni-zmistovi-liniyi>.
3. Наскрізні змістові лінії. Навчальні програми 5–9 класи. Іноземні мови. Підприємливість. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/frantsuzka-mova-naskrizni-zmistovi-liniji/>.
4. Склярченко Н. К., Устименко О. М. Навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів іншомовного письма в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2013. № 3. С. 3–18.